

Fæller derovre fra — at de holdt med Ministeren, at der ikke var Noget at gjøre for Husmændene. Men Bondevennerne i Kommissionen forbeholdt sig at komme med et Forslag om Fæste til Husmændene. Det var et Mindretal, bestaaende af Balthazar Christensen, Gleerup og Hæckerup, og saa var der endnu et Medlem, og han var i dette Spørgsmaal det fornuftigste Medlem; han gik videre end Bondevennerne, skjøndt han egentlig ikke hørte til dem; han var ogsaa Rigsdagsmand, og De kjender ham meget godt, ogsaa den ærede Minister. Han hed ikke mere end slet og ret Jens Sjørgensen. Han var, om jeg ikke feiler, den ærede Formands Forgænger i Repræsentationen for Kolbing. Denne ligefremme Syde han sagde: Nei, det kunne vi ikke! Husmændene have lige saa megen Ret som Gaardmændene, og de skulle ogsaa være Selveiere, men vi ville ikke være uretfærdige mod Jordrotterne; den Godtgjørelse, Husmændene skulle have i Leiesummen, den kan Staten betale paa Husmændenes Vegne. Det sagde Jens Sjørgensen, og det siger jeg nu bag efter ham; thi ligesaa vel som Staten havde en Forpligtelse til at skaffe Husmænd, som ere Selveiere, Dristskapital ved at paatage sig Garantier for de Obligationer, som Hus-eierkreditforeningen udstedte, ligesaa vel har Staten en Forpligtelse til at paatage sig Noget for Leiehusmændene og for Fæstehusmændene, og det skal bestaa deri, at vi give dem borgerlig Frihed. Ser De, det er det, som til Slutning ligger i Husmandsspørgsmaalet, det er det, vi her fra Benstre efter min Mening bestandig bør bruge som en Bombe mod det Estrupste Ministerium og dets Tilhængere; thi de ville ikke Husmandsstandens Frigjørelse, nei, de ville lægge dem under det fordømteste Herremandsaa.

Judenrigsministeren (Singerlev):

Udførlige af de Bemærkninger, den ærede sidste Taler (Alberti) har fundet Anledning til at henvende til mig, tror jeg ikke, han har nogen Grund til at udtale. Han har ingen Grund til at foreholde mig, at jeg skal godtgjøre, at berømte Jurister heri Vandet ere nogle Sinker. Jeg er ikke gaaet ind paa den Slags Spørgsmaal og agter heller ikke at gjøre det. Jeg finder det kun nødvendigt at svare paa Et eller Andet eller rettere at protestere paa et eller andet Punkt, særlig mod det, som den ærede Taler endte med, nemlig, at Ministeriet ikke vilde Husmændenes Frihed eller Frigjørelse. Det er en Insinuation, som intet Steds har hjemme, og den er ikke sand. Naar den ærede Taler indrømmer, at han er enig med

Ministeren i, at Husmændene fattigt — og han kan sige rettelig med — ikke have Ret til Fæste, veed jeg ikke, hvad han har at bebrejde mig for det, jeg har hævdet. Jeg har ikke hævdet, at de ikke maa faae Fæste; jeg har hævdet, at de ikke have Ret dertil; jeg har ikke en Gang sagt, at det ikke var billigt, at de ikke fik det. Jeg behøver ikke at fordybde mig i Retshistorien for at godtgjøre det. Det staar med tydelige og klare Ord i Forordningen af 27de Mai 1848, som den ærede Taler citerede saa høit som den nye Rets Begyndelse. Der staar i § 2: For at bidrage til, at Husene paa Landet, som hidtil i de fleste Egne brugelig, bortkæftes. Altsaa Lovgivningen siger her: som i de fleste Egne brugelig, og erkjender ligefrem, at det kan være billigt, Noget, som man ønsker at fremme gennem Lovgivningen. Det er ingen Ret; Andet har jeg ikke sagt, og det er ligefrem Sandhed. Det ærede Medlem sigtede Godseierne for en meget haard, ja, jeg kan sige, grusom Behandling af disse Husmænd. Jeg tror, det er ubeføiet, og jeg vil minde det ærede Medlem om, at det er ikke alene Godseierne, der eie Husene, der er mange andre Samsundsklasser, som ogsaa eie Husene, og det kunde maasse nok fortjene en Undersøgelse, hvor Husmændene ere bedst tjente med at have større Besiddere eller andre til Eier af Husene. Endelig skal jeg erkjende overfor det ærede Medlem, at jeg hverken kan eller vil tænke paa at træde op mod Loben eller den gjældende Ret. Jeg behøver ikke at bøie mig for ethvert juridisk Ræsonnement, for enhver Afhandling om, hvad En har ment er hensigtsmæssig og en Anden har ment burde være Ret. Men den skrevne og gjældende Ret i Danmark i Fæstelovgivningen og Husmandslovgivningen bøier jeg mig selvsølgelig for. Jeg er mig ikke bevidst at jeg paa noget Punkt ikke har gjort det, og jeg skal fremdeles være villig til at gjøre det.

N. Andersen (Odense Amts 2den Valgtreds): Det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgtreds (Alberti) har aabenbart ikke opfattet mit Foredrag, og det kan maasse have sin Grund deri, at han har det paa anden Haand, thi ellers kunde det ærede Medlem ikke have udtalt sig mod mig, som han gjorde. Jeg har paa ingen Maade sagt det, som han mente, at jeg havde sagt, nemlig, at de Foranstaltninger, her er Tale om, absolut ville føre til Opsigelse af Leierne, men jeg har sagt, at der kunde jo ligge en Fare derfor, naar Leieren traf Foranstaltninger mod Eierens Villie, og som denne ikke billigede, og jeg tror ikke, at det er